ISSN 2559-3390 RTS III-IV, 2019-2020

Limba română – „partea noastră de cer”. Aspecte ale individualității lingvistice

Oana Boc
Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
o_boc@yahoo.com

Pentru a cita acest articol: Boc, O., 2019-2020, „Limba română – „partea noastră de cer”. Aspecte ale individualității lingvistice”. *Romanian Studies Today.* III-IV, p. 5-13.

The Romanian Language – “our side of the sky”**. Aspects of Linguistic Individuality. (Abstract)**

Out of the plethora of definitons and acceptations that were conferred to language throughout time, two greater paradigms were especially delineated: on the one hand, the understanding of language as an “instrument for communication”, and on the other hand, the understanding of language as a “worldview”. I shall emphasize in my paper certain aspects pertaining to the current context that impose an adequate understanding of language and its function, presenting and discussing therewith the definition of language under these two trends / paradigms in linguistics and the direct or indirect implications of these types of understanding of language. I deem that the furthering (through various ways, either: didactic, scientific, cultural etc.) of one or the other of these perspectives for understanding language determines in the consciousness of the speakers an intuition as to what language represents. As such, a change of outlook on language (from the quasi-generalized perspective of language as an “instrument for communication”, towards language as a “worldview”) is highly important, especially in the present context where the phenomenon of English language “globalization” is being increasingly noticed. The realization that each language represents an inestimable spiritual value first is possible solely through the angle of understanding the fact that the individuality of every language is being situated, after a first approximation, at the level of the specific way through which it demarcates and structures reality using its own signifiers, offering thus a “worldview”.

Keywords: worldview, language, communicative function, signifying function, creativity, signified.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

0. Introducere

Titlul articolului meu sugerează metaforic (iar metafora îi aparține lui C. Noica[1]) o anumită concepție asupra limbii, care, cu siguranță, nu evocă în niciun fel accepțiunea cvasi-generalizată a limbii ca instrument de comunicare, ci relevă o perspectivă mult mai amplă și esențial diferită la nivel funcțional. O să prezint în acest articol câteva aspecte ale contextului actual care impun o înțelegere adecvată a limbii și a funcției sale, prezentând și discutând totodată definirea limbii în două dintre cele mai importante orientări/paradigme din lingvistică, mai exact, definirea limbii pe de o parte ca instrument de comunicare (în paradigma structuralistă, în special), iar pe de altă parte, ca „viziune despre lume", în termeni humboldtieni. De asemenea, voi analiza implicațiile directe sau indirecte ale acestor tipuri de definire a limbii.

1. Fenomenul „bilingvismului" european (engleza ca limba globală)

Deși politica Uniunii Europene promovează explicit și invocă adesea diversitatea lingvistică, există, totuși, o tendință actuală (din ce în ce mai accentuată) a unei anumite uniformizări lingvistice, mulți cercetători contemporani atrăgând atenția asupra acestui fenomen din multiple perspective.

Astfel, lingvistul german Jürgen Trabant, în studiul „Quand l'Europe oublie Herder, Humboldt et les langues"[2] semnala faptul că se manifestă din ce în ce mai pregnant o tendință de „bilingvism" în Europa, mai exact: engleza „globalizată" și limba națională sau regională. Acest fapt, remarcă Trabant, a fost sesizat chiar de către Consiliul Europei și de Parlamentul European, încă din anul 2001, declarat drept anul european al limbilor, iar îngrijorarea oficialilor europeni (în fața consecințelor negative ale acestui fenomen, cum ar fi refuzul vorbitorilor anglofoni de a învăța o altă limbă străină, limitarea drastică a învățării unei limbi străine, mai exact limitarea doar la limba engleză[3]) s-a concretizat într-un text oficial care viza promovarea plurilingvismului prin „inițierea de activități favorabile unei a treia sau chiar a patra limbi"[4]. Această recomandare a rămas însă doar la nivel declarativ, iar astăzi fenomenul acestei dualități lingvistice tinde să

[1] Constantin Noica, *Cuvînt împreună despre rostirea românească*, București, Humanitas, 1996, p. 129.

[2] Jürgen Trabant, „Quand l'Europe oublie Herder, Humboldt et les langues", *Revue germanique internationale*, 20/2003, p. 153-165.

[3] „Les Européens vont donc de moins en moins apprendre une autre langue que l'anglais. L'anglais première langue étrangère est – tout le monde le sait – un assassin des langues, un language killer. Il y a de moins en moins d'autre langue apprise après l'anglais" (*ibidem*, p. 154).

[4] *Ibidem*.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

se radicalizeze, chiar vorbitorii unor limbi care odinioară erau considerate „de circulație internațională” (franceza, germana) preferă, în unele circumstanțe, să renunțe la limba lor în favoarea limbii engleze.

Engleza devine, astfel, neoficial, „limba globală” a Uniunii Europene (*le globalais*), iar acest fenomen are drept consecință o „slăbire a limbilor naționale pe propriul teren”[5].

Vorbirea limbilor străine este, fără îndoială, extrem de practică și de necesară din considerente de utilitate comunicativă și profesională, așa cum precizează documentul european la care am făcut referire mai sus, document care viza promovarea plurilingvismului. Dar tocmai această opinie cvasi-comună a considerării limbii drept „instrument de comunicare” este cea care a favorizat și favorizează în continuare din ce în ce mai mult „imperialismul limbii engleze”[6] ca limbă globală.

Soluția pe care o întrevede Trabant pentru favorizarea plurilingvismului european rezidă în promovarea unei alte concepții despre limbă, o concepție care să meargă dincolo de comunicativ:

« Mais, malgré cette indéniable utilité professionnelle et communicative, il faut élaborer le côté héritage et enrichissement pour créer un intérêt pour les langues. (...) Cependant, pour créer de la sympathie pour les autres langues, pour favoriser le plurilinguisme européen, (...) il faudrait avoir une autre conception de la langue, une conception qui va justement au-delà du communicatif, au-delà des langues comme signes » [7].

Mai exact, consideră Trabant, recuperarea concepției humboldtiene despre limbaj și promovarea acesteia ar putea oferi, dincolo de înțelegerea adecvată a conceptului, și un cadru favorabil plurilingvismului.

---

5 „Cette faiblesse des langues nationales sur leur propre terrain est visible surtout dans l'Europe de langue allemande” (*Ibidem*, p. 155). Autorul exemplifică acest fenomen prin preferința pentru un învățământ în limba engleza, de la grădiniță până la universitate, prin predominarea în discursul public a unor structuri din limba engleză (de la discursul politic la discursul publicitar, care uneori este în totalitate în engleză).

6 În cartea *Halte à la mort des langues*, Claude Hagège discută amplu diverse aspecte referitoare la fenomenul dispariției limbilor. Autorul identifică trei grupe de cauze principale care determină acest fenomen: i. cauze fizice, ii. cauze economice și sociale și iii. cauze politice. Imperialismul limbii engleze reprezintă, în opinia autorului, una dintre cauzele politice ale dispariției limbilor (mai ales în spațiul continentului american): „L'impérialisme de l'anglais occupe, aujourd'hui, une place de choix parmi les facteurs de la mort des langues” (Claude Hagège, *Halte à la mort des langues*, Paris, Editions Odile Jacob, 2000, p. 143).

7 Trabant, *op. cit*., p. 156-157.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

2. Limba – „instrument de comunicare” vs „viziune despre lume” (activitate simbolică și creatoare)

Definițiile care au fost date limbii (și implicit limbajului) de-a lungul timpului sunt numeroase și diverse, însă acestea pot fi tipologizate și încadrate în două paradigme majore, în funcție de perspectivele conceptuale asumate: paradigma comunicativă și cea simbolic-întemeietoare. Tocmai la aceste paradigme face referire J. Trabant, care afirmă că politica lingvistică a Uniunii Europene ar trebui să fie orientată de o viziune profundă asupra limbajului:

« Si l'Europe veut donc changer sa politique des langues, il faut qu'elle comprenne cela: Le langage n'est pas seulement moyen de communication, mais la pensée même de l'être humain. C'est en cette profondeur que repose la profondeur de toute étude de langue. »[8]

Așadar, regăsim aici condensate cele mai importante paradigme în înțelegerea și definirea limbajului, mai exact, pe de o parte, paradigma înțelegerii limbii drept „instrument de comunicare” (paradigmă de îndelungată tradiție, dar promovată în secolul XX mai ales de orientarea structuralistă, în special prin celebra teorie jakobsoniană a comunicării, de mare actualitate și acum, în secolul al XXI-lea) și, pe de altă parte, paradigma înțelegerii limbii drept „viziune despre lume”, paradigmă instituită în lingvistică de către W. von Humboldt[9].

Consider că diferențele fundamentale dintre cele două paradigme pot fi sintetizate astfel:

– pe de o parte, paradigma de sorginte humboldtiană propune o definire a limbajului dintr-o perspectivă intrinsecă și esențială, ca necesitate primordial spirituală a omului, ca activitate permanentă și specifică ființei umane, mai exact ca *enérgeia*[10] (așadar, presupune o permanentă devenire a limbii care este creată și

---

8 *Ibidem*, p. 159.

9 « Humboldt ne nie pas l'utilité pratique de la connaissance des langues, mais apprendre une autre langue c'est aussi – et avant tout – s'approprier une autre vision du monde ». (*Ibidem*, p. 161).

10 „Limba nu trebuie considerată drept un produs mort, ci, mai degrabă, drept un proces în activitate”; „Limba, înțeleasă în esența sa reală, este ceva în permanență și în fiecare clipă trecător. Chiar și păstrarea ei prin scris este întotdeauna doar o conservare incompletă, asemănătoare cu o mumie, care mai întâi cere, totuși, să se încerce o concretizare a discursului viu. Ea însăși nu este o operă (ergon), ci o activitate (enérgeia)”. (W. von Humboldt, *Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues und ihren Einfluß auf die geistige Entwicklung des Menschengeschlechts, Berlin,* 1935, fragmente traduse în limba română în *Teorie și metodă în lingvistica din secolul al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea. Texte comentate,* Universitatea din București, 1984, p. 27).

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

re-creată prin actele lingvistice concrete ale vorbitorilor săi, stând astfel, fără încetare, sub semnul creativității);

– iar pe de altă parte, paradigma care înțelege limba drept „instrument de comunicare” presupune o definire a limbajului dintr-o perspectivă exterioară, accesorie și instrumentală, ca necesitate practică, stând sub semnul transmiterii de informații, deci nespecifică ființei umane. De asemenea, o altă implicație a înțelegerii limbajului din această perspectivă este considerarea limbii drept *ergon* (produs, operă, „obiect istoric"[11]), așadar, ca entitate statică, stabilă. Aceste perspective în definirea limbajului au multiple implicații în înțelegerea diverselor aspecte lingvistice.

O primă implicație (și probabil cea mai importantă) pe care o vom discuta în continuare se regăsește la nivelul înțelegerii funcției/finalității limbajului.

În cazul înțelegerii limbajului drept intrument/mijloc de comunicare, funcția sa principală este, evident, funcția comunicativă, intens promovată de teoria jakobsoniană, pentru care limba este un „cod” printre alte coduri. Însă această perspectivă are neajunsuri majore, întrucât,pe de o parte, nu reușește să identifice specificitatea limbajului în raport cu codurile nonlingvistice (limbajul în calitate de cod este echivalat, de fapt, cu codurile nonlingvistice) și, pe de altă parte, nu reușește să explice ce este limbajul înainte de a fi întrebuințat, înainte de a servi comunicării. Acest ultim aspect este relevat de către E. Coșeriu, care în studiul *Omul și limbajul său* remarca faptul că adesea s-a confundat funcția limbajului cu „scopurile ocazionale ale unor acte de vorbire”, cu „finalitatea expresivă predominantă în actele de vorbire” (care este, într-adevăr, de cele mai multe ori una pragmatică). Astfel s-a ajuns la definirea limbajului drept ceva care „servește la…”. Dar aceste orientări, arată autorul, nu pot răspunde la întrebarea „ce este limbajul înainte de a servi la…”. De asemenea, induc ideea ca limbajul ar fi o entitate statică, un produs (ergon): de exemplu, „instrument de comunicare”[12].

Asumând explicit perspectiva humboldtiană întemeietoare de paradigmă în cercetarea lingvistică, răspunsul pe care îl oferă Coșeriu acestei probleme se găsește amplu formulat în însuși conceptul de funcție semnificativă[13], ca finalitate

---

[11] „O limbă considerată izolată de vorbirea căreia îi corespunde, este un fapt istoric obiectiv, un « obiect istoric » și, prin urmare, un asemenea obiect este ușor de « materializat » și de conceput prin intermediul unui concept substanțialist” (Eugeniu Coșeriu, „Omul și limbajul său”, în *Omul și limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală.* Antologie, argument, note, bibliografie și indici de Dorel Fînaru, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2009, p. 39).

[12] *Ibidem*, p. 37

[13] Pentru o discuție mai amplă asupra acestui concept coșerian, vezi Oana Boc, „De la funcția semnificativă la finalitatea poetică”, în Dumitru-Cornel Vîlcu, Eugenia Bojoga, Oana Boc (editori), *Școala integralistă clujeană. Contribuții. Volumul 1*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2016, p. 129-148.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

esențială și primară a limbajului. Funcția semnificativă răspunde la întrebarea fundamentală „ce este limbajul înainte de a servi la comunicare?”, adică „ce este limbajul în esența lui?”.

Am constatat faptul că această perspectivă este relevată de Humboldt, care, însă, nu propune un concept specific pentru a surprinde această finalitate/ „necesitate internă” de natură spirituală:

„Crearea limbii este o necesitate internă a omenirii, nu numai una externă pentru întreținerea relațiilor în comun, ci una existentă în însăși natura omenirii, indispensabilă pentru dezvoltarea forțelor ei spirituale și pentru dobândirea unei concepții despre lume la care omul nu poate ajunge decât dacă aduce claritate și precizie în gândirea sa prin gândirea în comun cu alții”[14].

Astfel, în acord cu definirea limbajului drept activitate creatoare (enérgeia), funcția sa esențială este funcția semnificativă. Acest concept propus de E. Coșeriu vizează tocmai acea finalitate internă, de care vorbea Humboldt, și care reprezintă motivația primară a limbajului, pe care o distinge net de întrebuințarea sa externă, de instrumentalitatea sau posibilitățile de folosire a limbajului (finalitatea practică, științifică sau poetică fiind, de fapt finalități ulterioare, derivate ale finalității semnificative). În opinia mea, unul dintre meritele incontestabile ale lingvisticii coșeriene este acela de a fi teoretizat acest concept care, pe de o parte, sintetizează tocmai rațiunea intrinsecă de a fi a limbajului, ca necesitate spirituală, internă a ființei umane, iar pe de altă parte, oferă o importantă „cheie” conceptuală, operațională, pentru înțelegerea humboldtiană a limbii ca „viziune despre lume”. De asemenea, prin teoretizarea acestei funcții semnificative ca funcție esențială și primordială a limbajului, din care decurg ulterior finalitățile realizate la nivel discursiv (comunicativă, poetică), E. Coșeriu introduce o ordine rațională (primar vs derivat, secundar; esențial vs accesoriu) în cercetarea finalităților limbajului. Întrebuințarea unui cuvânt este un moment ulterior instituirii sale:

„Funcția semnificativă trebuie înțeleasă din punctul de vedere al limbajului ca *enérgeia*, altfel spus, ca activitate creatoare. De fapt, limbajul nu este, în primul rând, *întrebuințare*, ci *creație* de semnificate, și, de aceea, nu este nici o simplă producere de semne materiale pentru semnificații deja date, ci este creație de conținut și expresie în același timp.”[15]

„Creația de semnificate” se referă, așadar la instituirea de semnificate, adică de conținuturi semnificative într-o limbă. Limbile nu se manifestă doar

[14] Humboldt, *op. cit*., p. 25.
[15] Coșeriu, *op. cit,* p. 47.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

printr-un material sonor specific, ci, înainte de toate, articulează reprezentări semantice specifice (de ex., când învățăm o limbă străină, ne dăm seama mai bine de acest fapt, deoarece constatam că nu învățăm șiruri de sunete pentru conținuturi identice cu cele ale limbii noastre materne, ci învățăm chiar conținuturi, semnificate diferite).

Acest fapt poate fi ilustrat prin numeroase exemple. Astfel, distincția din limba română *arbore/copac/pom* conceptualizează trăsătura acestor plante de a nu face / a face fructe comestibile(*copac / pom*), iar *arbore* reprezintă termenul generic, nespecificat din această perspectivă[16]. Deși trăsătura acestor plante de a face sau de a nu face fructe comestibile este perceptibilă tuturor oamenilor, nu e obligatoriu sau necesar ca această trăsătură să fie captată, conceptualizată într-un conținut al limbii (semnificat)[17]. O dovadă în acest sens este faptul că limba română creează conținuturi lingvistice prin care surprinde și conceptualizează aceste distincții sau esențe („arboreitatea"[18], copacitatea sau pomitatea, am putea spune, parafrazând), în timp ce alte limbi (engleza, franceza, italiana, spaniola etc.) creează un singur conținut lingvistic pentru a se referi la aceste realități.

De asemenea, sinonimele *pădure / codru / dumbravă* se disting și au funcție diferită în sistemul limbii române prin faptul că este captată și conceptualizată la nivel semic temporalitatea, vechimea: *codrul* este o „pădure bătrână", în timp ce *dumbrava* este o „pădure tânără", iar *pădure* reprezintă termenul generic, nespecificat din această perspectivă. O succintă comparație cu limba franceză relevă faptul că distincția cuvintelor *forêt* / *bois* se realizează la nivelul semului referitor la vastitate, la întindere în spațiu, fiind astfel captată în concept, la nivel de sem distinctiv, spațialitatea: *bois* reprezintă o întindere redusă de arbori, iar *forêt*, o întindere vasta de arbori, cuvintele diferențiindu-se prin acest sem distinctiv în sistemul limbii franceze.

Cuvintele limbii reprezintă, așadar, conceptualizarea unei esențe, a unui „mod-de-a-fi", altfel spus, captarea în concept (în semnificat) a unor trăsături care devin seme constitutive, diferențiatoare și care conferă 'valoare' (în accepțiune

---

[16] La această distincție ne-am referit mai pe larg în studiul nostru din 2016. De asemenea, pentru mai multe exemple, vezi Oana Boc, *op. cit.*

[17] „(...) delimitările lingvistice nu urmează criterii obiective, date în general prin lucrurile înseși, ci dimpotrivă, se impun lumii experienței prin limbaj" (Coșeriu, „Omul și limbajul său", p. 48).

[18] În studiul „Limbajul și înțelegerea existențială a omului actual", Coșeriu explică dimensiunea esențială a semnificatului care „nu se referă la lucruri ca « entități», ci la *faptul de a fi al lucrurilor*": „De exemplu, cuvântul *arbore* semnifică « faptul de a fi arbore », adică posibilitatea infinită a entității « arbore». De aici faptul că cuvântul *arbore* poate desemna atât arbori existenți, cât și alții care nu mai există și alții care nu există încă, precum și arbori imaginari, pur și simplu inexistenți." (Eugeniu Coșeriu, „Limbajul și înțelegerea existențială a omului actual", în *Omul și limbajul său...*, 2009, p. 140).

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

saussureană) cuvântului în cadrul sistemului lingvistic din care face parte. Iar fiecare limbă este, așadar, un sistem unic de valori.

Astfel, fiecare limbă oferă o „viziune asupra lumii", o „concepție despre lume", în termenii lui Humboldt, concepție mediată prin modul specific în care fiecare limbă delimitează și structurează, interiorizează realitatea prin semnificate proprii. În consecință, nu există o cauzalitate naturală în delimitarea conținuturilor lingvistice. Lumea nu este delimitată în mod obiectiv și independent de limbă, ci fiecare limbă organizează, structurează într-un mod unic realitatea extralingvistică, delimitând esențele lumii prin crearea conținuturilor idiomatice, adică a semnificatelor, iar acestea configurează, de fapt, tocmai *viziunea despre lume* specifică fiecărei limbi.

Așadar, individualitatea, specificitatea fiecărei limbi se situează, într-o primă aproximare, chiar la acest nivel. Contactul nostru cu realitatea nu este imediat, ci unul mediat prin limbaj, mai exact, prin limbă. Astfel, realitatea nu este transpusă ca atare în actul lingvistic, ci identitatea ei se modelează în primul rând în funcție de limbă, în funcție de ceea ce Humboldt numește „spiritul limbii" condiționat de spiritul poporului care o vorbește[19], deoarece limba este deopotrivă cunoaștere și interpretare a lumii. Astfel, fiecare limbă reprezintă o interpretare a lumii, interpretare creatoare, marcată de unicitate în raport cu celelalte limbi.

Tocmai de aceea, noi, în calitate de vorbitori nativi ai limbii române, putem spune că limba română este „partea noastră de cer", așa cum afirma C. Noica:

„Dacă s-ar întreba cineva de ce dăm atâta însemnătate câtorva cuvinte românești, am răspunde: pentru că aceasta e partea noastră de cer. Observatorul nostru astronomic are, printr-o convenție internațională bine stabilită, sarcina de a explora partea de cer care cade sub lunetele noastre. S-ar putea ca din Honduras să se vadă stele mai frumoase, dar *acestea* sunt stelele noastre"[20].

Așadar, Noica exprimă metaforic o importantă ideea humboldtiană, referitoare la faptul că ne raportăm la lume prin medierea limbii noastre: „Omul trăiește în primul rând împreună cu obiectele (...) percepute exclusiv în chipul în care i le prezintă limba"[21]. Și tocmai pe această percepere și interiorizare a lumii prin limbă se întemeiază, de fapt, specificitatea „viziunii despre lume" a fiecărei limbi. Limba reprezintă ochiul spiritual prin care vedem lumea, prin care o

[19] „Particularitatea spirituală și structura limbii unui popor sunt atât de intim contopite, încât dacă una ar fi cunoscută, cealaltă ar trebui să poată fi dedusă în întregime. (...) Limba este oarecum o manifestare exterioară a spiritului popoarelor; limba lor este spiritul lor și spiritul lor este limba lor." (Humboldt *op. cit*. 26).

[20] Constantin Noica, *op. cit*., p. 129.

[21] Humboldt, Wilhelm von, *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*, Editura Humanitas, București, traducere în limba română de Eugen Munteanu, 2008, 95.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)

percepem și o proiectăm în conștiința noastră, delimitând esențele lumii în modul propriu în care limba noastră a delimitat-o.

Cred că doar din această perspectivă, a înțelegerii limbii ca viziune despre lume (și nu din perspectiva înțelegerii limbii ca instrument de comunicare), putem explica faptul că limba reprezintă fundamentul identității naționale, deoarece limba, ca formă culturală fundamentală, este cea care ne creează acea legătură indestructibilă, misterioasă, adâncă, inefabilă cu întreaga noastră comunitate lingvistică, cu toți cei care au vorbit, vorbesc sau vor vorbi limba română.

3. În concluzie, cred că rolul nostru, al lingviștilor, al profesorilor care predau orice limbă și orice literatură este acela de a determina conștientizarea, interiorizarea înțelegerii limbii nu ca simplu instrument de comunicare (perspectivă care ar putea să genereze chiar acel fenomen de renunțare la propria limbă maternă în favoarea unei limbi care asigură o mai mare eficacitate comunicativă), ci ca „viziune despre lume”. Aceasta deoarece, fiecare limbă reprezintă în primul rând o valoare spirituală inestimabilă, care actualizează implicit cel mai important tezaur spiritual al umanității: limbajul.

Bibliografie

Boc, Oana, 2016, „De la funcția semnificativă la finalitatea poetică”, în Dumitru-Cornel Vîlcu, Eugenia Bojoga, Oana Boc (editori), *Școala integralistă clujeană. Contribuții. Volumul 1*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, p. 129-148.

Coșeriu, Eugeniu, 2009, „Omul și limbajul său”, în *Omul și limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală.* Antologie, argument, note, bibliografie și indici de Dorel Fînaru, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, p. 36-53.

Coșeriu, Eugeniu, 2009, „Limbajul și înțelegerea existențială a omului actual”, în *Omul și limbajul său. Studii de filozofie a limbajului, teorie a limbii și lingvistică generală.* Antologie, argument, note, bibliografie și indici de Dorel Fînaru, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, p. 135-160.

Hagège, Claude, 2000, *Halte à la mort des langues*, Paris, Editions Odile Jacob.

Humboldt, Wilhelm von, 1984, *Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues und ihren Einfluß auf die geistige Entwicklung des Menschengeschlechts, Berlin*, 1935, fragmente traduse în limba română în *Teorie și metodă în lingvistica din secolul al XIX-lea și de la începutul secolului al XX-lea. Texte comentate*, București, Universitatea din București, 24-35.

Humboldt, Wilhelm von, 2008, *Despre diversitatea structurală a limbilor și influența ei asupra dezvoltării spirituale a umanității*, traducere în limba română de Eugen Munteanu, București, Humanitas.

Noica, Constantin, 1996, *Cuvînt împreună despre rostirea românească*, București, Humanitas.

Trabant, Jürgen, 2003, « Quand l'Europe oublie Herder, Humboldt et les langues », *Revue germanique internationale*, 20, p. 153-165.

BDD-A31624 © 2019-2020 Editura Universității din București
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 20:53:53 UTC)